

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:

Pe un an: 25 lei

Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român,

Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresându-se

la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă,

P.O. Box 136-137 — telex: 11226, București,

str. 13 Decembrie nr. 3.

ÎNDRUMĂTORUL BISERICESC

— 125 ani de apariție neîntreruptă —

La Centrul arhiepiscopesc din Sibiu a apărut de curând, prin purtarea de grijă a I. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin al Ardealului, Îndrumătorul bisericesc pe 1977, lucrare pentru care 1977 reprezintă cel de al 125-lea an de apariție neîntreruptă.

Având în vedere acest jubileu, considerăm potrivită o scurtă privire asupra acestei străvechi publicații bisericești.

Dacă în 1850 mitropolitul Andrei Șaguna înființa, cu bani proprii, tipografia eparhială din Sibiu, la numai doi ani, în 1852, adăuga altă citorie culturală, „Călimdarii”, ca în anul următor, 1853, să trimită fiilor săi suflători, români transilvăneni, primele numere ale „Telegrafului Român”.

Între 1852—1922, „Îndrumătorul bisericesc” a purtat numele, după cum am văzut, „Călimdarii”, între 1923—1949: „Calendarul bunului creștin”, între 1950—1952: „Almanahul creștin ortodox”, iar din 1953 actuala sa numire.

De redactarea lui, în acești 125 ani, s-au îngrijit: Zaharia Boiu, Ilie Cristea, Nicolae Ivan, Ilarie Chendi, Nicolae Frateș, Lazăr Triteanu, Matei Voileanu, Gheorghe Proca, Ioan Lupaș, Enea Hodoș, Dumitru Călugăr, din 1946—1966, iar din 1967 Gheorghe Papuc, consilierul cultural de la Centrul arhiepiscopesc Sibiu.

Subliniem faptul că pe lângă partea calendaristică proprie oricărei astfel de publicații, „Călimdarii” a cuprins mai puțin material bisericesc propriu-zis, ci mai ales materiale cu caracter de instruire generală, cu caracter economic-gospodăresc, literar, istoric etc. Așa de pildă într-o perioadă de 70 ani (1852—1922), dacă se pot număra 20 articole cu conținut pur religios. Explicația constă în aceea că românii transilvăneni aparțineau altei stăpîniri, care nu se preocupă de propășirea lor. Din acest motiv Biserica s-a străduit să ajute sub toate laturile la ridicarea obștei românești din Transilvania.

Astfel, cine zăbovește cu atenție asupra Îndrumătorului bisericesc, între anii 1852—1918, va rămîne impresionat de mulțimea și varietatea informațiilor pe care această publicație le ducea în casele românilor transilvăneni, din domeniul astronomiei, al medicinei, al progresului tehnic, al istoriei bisericești și universale și cu deosebire din domeniul agriculturii, aceste articole fiind adevărate lecții de cultivare cu grijă a puținului pămînt pe care țărani noștri îl aveau. Așa de pildă vestitul medic Dr. Pavel Vasici (1806—1881) pe parcursul a cinci ani (1852—1856) scrie „Despre grădini” un adevărat tratat pentru cultivarea legumelor și pomilor, în multe privințe valabil și astăzi.

De asemenea, titluri ca: „Sănătatea”, „D-ale doctorilor”, „Porunci pentru mame”, „Sfaturi medicale”, „Pravila sănătății” etc., se întilnesc aproape an de an în primele 5—6 decenii ale Îndrumătorului bisericesc. Subiecte generice, ca: „Lumină și reculegere”, „Din relele ce ne bîntuie”, „Luați și cetiți”, „De cetit și gîndit” etc., dovedesc grija pentru ridicarea culturală și morală a românilor transilvăneni.

Un alt aspect, la fel de important, îl reprezintă grija „Călimdariiului” pentru cultivarea și întărirea ideii de unitate a tuturor românilor în care sens se găsesc de asemenea bogate mărturii.

Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Alexandru Odobescu, Dimitrie Bolintineanu, Grigorie Alexandrescu, Ioan Creangă, Petre Ispirescu, Gheorghe Coșbuc, Octavian Goga, I. L. Caragiale, Al. Brătescu-Voinești și încă alți clasici de ai noștri de pe întreg cuprinsul Patriei pot fi întilniți pe

parcursul multor pagini ale acestei venerabile publicații.

Chipurile unor voievozi români ca: Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare, Mircea cel Bătrîn, Tudor Vladimirescu ș. a., poezii legate de vitejia ostașilor români în războiul pentru Independență, ca și alte astfel de materiale au pregătit desigur și ele calea marii Uniri din 1918.

Așa se explică faptul că, pînă în 1918 și încă mulți ani după aceea, acest calendar de masă era ținut la loc de cinste, ca un fel de Biblie, în casele credincioșilor noștri din Transilvania.

Se cuvine să reținem și aceea că, după 23 August 1944, Îndrumătorul bisericesc a oglindit, alături de alte aspecte, marile înfăptuiri ale poporului român în acești ani de progres multilateral, ca și năzuința de pace și de mai bine a popoarelor în epoca noastră.

De bună seamă că, după 1918 și îndeosebi în ultimele trei decenii, Îndrumătorul bisericesc cuprinde un bogat material de învățătură ortodoxă și morală creștină, cicluri de predici, iar la sfîrșit îndrumări tipiconale, necesare preoților și cîntăreților noștri bisericești.

Revenind la Îndrumătorul bisericesc pe 1977, arătăm că, după partea calendaristică, urmează „Cuvîntul înainte” al I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, iar apoi o seamă de materiale semnate de Ierarhi transilvăneni și anume: I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului: „Înțelesurile Legii străbune”, I. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului și Glujului: „Gustați și vedeți”, P. S. Episcop Emilian al Alba Iuliei: „Unitatea duhului întru legătura păcii”, P. S. Episcop Vasile al Oradiei: „Aspecte ale luptei pentru libertatea poporului român din Transilvania în secolul al XIX-lea”, P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul: „Icoană și înn” și P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul: „Omul cel nou”.

Urmează apoi rubrica: „Republică, măreață vatră”, din care reținem articole consacrate aniversării Republicii, împlinirii a 70 ani de la răscoala țărănească din 1907, Patrimoniului cultural național etc.

Patru materiale sînt închinare în continuare Centenarului Independenței de stat a României (1877—1977), războiul de Independență avînd, după cum se știe, largi ecouri și în Transilvania.

După rubrica în care se subliniază jubileul Îndrumătorului bisericesc, urmează rubrica: Evenimente deosebite în 1976, unde la loc de frunte se află articolul: „Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian la 75 ani”.

„Din învățăturile Bisericii noastre” este capitolul cel mai extins, cuprinzînd un ciclu de predici la praznicile împărătești și la Sfinții mari de peste an (p. 133—235), Îndrumătorul bisericesc pe 1977 încheindu-se cu rubrica „Din Sfinții Părinți” și îndătinatelor îndrumări tipiconale.

Ca și altă dată, pe lângă Ierarhi din Mitropoliile Ardealului și Banatului, colaboratorii Îndrumătorului bisericesc sînt P. C. vicar, consilieri și alți preoți de la Centrul arhiepiscopesc Sibiu, P. C. rector și profesori de la Institutul Teologic Universitar Sibiu, ca și alți preoți din Arhiepiscopia Sibiului sau din alte Eparhii.

La cei 125 ani de apariție neîntreruptă, Îndrumătorul bisericesc se dovedește, așadar, mereu încărcat de învățătură bisericească ortodoxă și patriotică, ducător de dragoste creștinească și de țară, prețuit și așteptat an de an de preoții și credincioșii noștri.

T. R.

Preamărirea lui Dumnezeu

„Toată suflarea să laude pe Domnul.”

(Ps. 150, 6)

Ne este cunoscută tuttora vindecarea minunată, săvîrșită de Mîntuitorul Iisus Hristos, a zece leproși, care zăceau — scoși dintre oameni, cum era rînduiala vremii — într-un loc mai retras, undeva la marginea unui sat din Palestina.

Știm de asemenea cum, dintre cei zece leproși vindecați, numai unul singur s-a întors să mulțumească Mîntuitorului pentru marele bine ce i l-a făcut, „slăvind pe Dumnezeu cu glas mare” — cum spune Sf. Evanghelist Luca (12, 15).

„Dar cei nouă unde sînt?” — a întrebat Mîntuitorul.

Oare îi aștepta într-adevăr Fiul lui Dumnezeu? Nu, pentru că, după cum știm, în atotperfecțiunea Sa, Dumnezeu nu are nevoie de nimic; El — cum spun teologii — își este suficient Sieși. Omeneste grăind, Iisus-Domnul nostru nu avea nevoie, așadar, de mulțumirile leproșilor vindecați. Ține însă de firea noastră, ține de bunul simț, ține de noblețea noastră sufletească, de o elementară echitate ca atunci cînd cineva ne face un bine, cît de mic, să-i mulțumim, să ne arătăm recunoștința noastră. Ne învață acest lucru și un proverb din bătrîni, care zice: „Dacă ai dat, uită; dacă ai primit, pomenește”, adică, dacă ai făcut un bine, uită-l căci nu-l uită Dumnezeu, dar dacă ți s-a făcut un bine, nu uita niciodată pe binefăcătorul tău.

Cuvintele de preamărire a lui Dumnezeu, rostite de leproșul, care a venit să mulțumească pentru vindecarea dobîndită, ne aduc aminte de alte cuvinte asemănătoare cuprinse în Sf. Scriptură, pe care le auzim la fiecare slujbă a utreniei, rostite din ușile împărătești de către preot sau diacon și anume: „Toată suflarea să laude pe Domnul”, la care strana răspunde: „Toată suflarea și toată făptura să laude numele Domnului.”

Textul reprezintă ultimul verset al Psaltirii, carte, după cum știm, prin excelență de preamărire a lui Dumnezeu și cu deosebire ultimul psalm la care toate versetele încep cu „lăudați pe Domnul”. „Lăudați pe Domnul întru sfinții lui...”, lăudați-l pe el întru puterile lui... lăudați-l pe el în glas de trîmbiță... lăudați-l pe el în timpane și horă...” (Ps. 150, 1—6i).

Pentru ce oare a simțit Psalmistul nevoia să laude pe Dumnezeu? Pentru ce simțim noi nevoia să-l preamărim pe El?

Lucrul nu este greu de explicat.

Precum știm, orice copil normal privește cu admirație la părinții săi — cînd aceștia își înțeleg, desigur, rosturile pe care le au — la a căror vrednicie dorește și se străduiește să se ridice și el.

Cu atît mai mult noi, credincioși, sîntem cucerii de însușirile negrăite ale Părintelui nostru ceresc, pe care, preamărindu-l, încercăm de fapt să ne apropiem de El, să ne asemănăm cu El. Lăudîndu-l deci noi sîntem cei care ne folosim. Acest lucru se vede și de acolo că, în Vechiul Testament, Dumnezeu respinge adesea unele acte de preamărire a Sa, cînd ele nu erau însoțite și de o atitudine interioară pozitivă corespunzătoare, așa cum a fost respinsă de pildă jertfa lui Cain.

Îl preamărim deci pe Dumnezeu pentru bună-tatea Sa, pentru atotștiința Sa, pentru atotputer-nicia Sa, pentru veșnicia Sa și pentru alte asemenea mărețe și unice însușiri, care ne fac să exclamăm și noi împreună cu cuvintele rugăciunii pe care am auzit-o la sfințirea apei din ziua Bobotezei: „Mare ești Doamne și minunate sînt lucrurile Tale și nici un cuvînt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale!”

(Continuare în pag. 2)

Amintirea lui Sextil Pușcariu

S-a împlinit de curînd secolul de la nașterea unui mare învățat care ne-a dat, acum aproape patru decenii, cea mai frumoasă carte despre o componentă esențială a ființei noastre naționale: *Limba română*, o carte masivă, plină de erudiție, de adîncime și de subtile precizări asupra structurii, originalității ei romanice, asupra expresivității și resurselor ei de comunicare, de fapt sinteza unei laborioase activități a marelui filolog și literat. Tot acum a apărut o ediție nouă a acestei cărți fundamentale, după exemplarul corectat și completat de Pușcariu înainte de dispariția sa, ediția recentă fiind îngrijită de nepoata autorului: Magdalena Vulpe și de filologii G. Istrate și Ilie Dan de la Iași, Editura Minerva aducîndu-și o reală contribuție, prin Rodica Rotaru, redactoare, la apariția, în condiții excelente, a volumului. Studiul introductiv, notele și bibliografia, toate întocmite competent și cu mare grijă, ca și indicele cărții, ne dau o imagine instructivă asupra personalității excepționale a lui Pușcariu, asupra profunzimii și vastității erudiției sale, asupra contribuțiilor lui decisive în domeniul cunoașterii limbii și literaturii naționale. Argumentele imbatibile despre originea, continuitatea, romanitatea specifică a limbii noastre, singura moștenitoare a latinității orientale — limba „cea mai interesantă, sub raport structural romanic, din toată Europa”, cum spunea acum două decenii marele lingvist suedez Alf Lombard, bazîndu-se și pe o afirmație a lui V. Kiparski, reputat slavist și bun romanist finlandez — sînt ilustrate și prezentate în acest volum cu o impresionantă documentare, cu hărți realiste care ne dau cu adevărat profilul istoric și întinderea geografică cea adevărată a graiului românesc de pe întinsul străvechilor teritorii românești, argumente ale unității și permanenței poporului nostru, căruia Sextil Pușcariu i-a lăsat moștenire o operă atît de vastă și de originală, străbătută de un puternic suflu afectiv față de tezaurul culturii noastre. Toate capitolele cărții pledează pentru cunoașterea și cultivarea limbii: „organizarea limbii, graiul individual și limba comună, economia limbii, specificul românesc în organizarea limbii, rostirea, eufonia, scrierea, cugătarea lingvistică, limbă și națiune — singele, pămîntul, vecinii, trecutul, elementul social, influențe culturale” — perspectiva evoluției și tendințele îmbogățirii și perfecționării limbii fiind cu osebire relevate și exemplificate grăitor. Unitate în diversitate, capacitatea asimilării, mai ales bogăția sinonimelor și receptarea neologismelor sub impulsul culturii moderne și al marilor limbi romanice occidentale, apar ca trăsături definitorii ale limbii, configurînd romanitatea ei, tot mai evidentă în fazele mai noi ale dezvoltării, tocmai prin „reromanizarea” elementelor componente ale lexicului actual.

Să ne mai amintim că la început, acum opt decenii, S. Pușcariu părea cîștigat de literatură, de istoria și critica literară, comentînd aspecte semnificative ale dezvoltării scrisului românesc; mai

tîrziu el ne-a dat și o excelentă istorie a literaturii vechi, dar în 1897 trimitea Telegrafului Român (nr. 53—60; 137) relatări despre Seminarul român de filologie de la Lipsca (Leipzig), unde Pușcariu se forma ca specialist, colaborînd cu G. Weigand, filologul german — autor al multor studii consacrate limbii noastre.

S. Pușcariu a intuit, de la început, din primele scrieri, talentul puternic al lui Sadoveanu, Goga, Blaga, Cezar Petrescu, scriind elogios și impunîndu-i atenției generale. A fost un militant energic, neobosit, pentru Unirea cea mare a românilor de pretutindeni în 1918, cînd a condus Glasul Bucovinei, în care a scris, cel dintîi, despre noul poet Lucian Blaga, chiar în ianuarie 1919 (iar după el Iorga, imediat). Anul următor, a fost numit membru al Academiei Române, rostind discursul de recepție: Locul limbii române între limbile romanice (cu răspunsul elogios al lui I. Bianu).

Între cele două mari războaie, S. Pușcariu a condus marea revistă Dacoromania și Muzeul limbii române, ilustră instituție de investigare a tezaurului culturii noastre, tipărind pe rînd două lucrări de importanță mondială: Dicționarul tezaur și Atlasul lingvistic (neterminat, ajuns acum la punctul lor final), unanim apreciate de specialiști de pretutindeni. Postum s-a tipărit și al doilea volum din marea monografie asupra limbii române, *Rostirea* (1959), care sperăm să fie reluată, pentru a se adăuga acestui volum-sinteză apărut acum.

Astfel, S. Pușcariu este, și prin culegerile de studii tipărite anii trecuți, și prin studiile consacrate activității lui prodigioase și prin excelentul volum de amintiri *Călare pe două veacuri*, prezent în arile investigațiilor filologice atît de ample azi, tineretul, în special, avînd mereu și mult de învățat din cărțile lui. Căci Sextil Pușcariu nu numai ca savant, ca profesor al multor generații de studenți de la Cluj-Napoca, Universitate printre ai cărei fondatori și rectori s-a numărat, ci și ca luptător pentru drepturile și demnitatea nației sale, ca ambasador al culturii românești, a stat alături de Iorga, Pârvan, Bogrea, O. Ghibu, N. Drăgan, T. Capidan, N. Bănescu, Gh. Oprescu etc., în fruntea unei admirabile mișcări culturale, promovînd adevăratele și originalele valori ale spiritualității românești, putînd, cu toții, afirma, parafrazănd pe cronicari: „Nasc și în Dacoromania oameni!”

Omagiem azi memoria lui Sextil Pușcariu, amintindu-ne ceea ce a făcut el pentru „creșterea limbii românești” și-i reluăm cărțile pentru a folosi și amplifica rodul învățaturii lui adînci, izvorul, totdeauna propulsiv, al erudiției, sensibilității și generozității sale.

Dr. Gh. Bulgăr

Termeni bisericești și înțelesul lor

Prezentăm mai jos unele cuvinte sau termeni bisericești, pe care îi auzim adesea în cîntările de la stranele bisericilor noastre, sau în rugăciunile și predicile preoților noștri. Astfel:

Aleluia — cuvînt din limba ebraică — înseamnă: Lăudați pe Domnul. Întrucît exclamația se referă la Sf. Treime se repetă de trei ori.

Acatist — din limba greacă — înseamnă: citire în timpul căreia nu se șade. Astfel se numește ciclul de rugăciuni (12 „condace” și 12 „icoase”), în care se preamărește Iisus Hristos, Maica Domnului sau un alt oarecare sfînt. Acatistele se citesc la vecernie, la utrenie înainte de citirea Evangheliei și cu alte ocazii.

Agape — serate ale iubirii. În primele secole ale creștinismului, creștinii se adunau după serviciul divin în pridvoul bisericii și ospătau împreună hrana adusă de ei, în amintirea „Cinei de Taină”.

Agneț — Miel. Din timpul ieșirii evreilor din Egipt, în amintirea acestui eveniment, la ei s-a îndătinat obiceiul ca la Paști să mănînce miel fript special. În prorociile Vechiului Testament, Mîntuitorul cel așteptat, care se aducea pe Sine jertfă pentru păcatele lumii, adesea se numea „Miel” (Ioan 29). În Sf. Liturghie „Agneț” se numește partea din mijloc a prescurei, scoasă în amintirea pătimilor de pe cruce ale Domnului Hristos.

Amvon — din limba greacă: „înalțat”. Așa se numește locul ridicat cu cîteva trepte în formă semicirculară din fața ușilor împărătești, de unde preotul rostește predica.

Amin — din limba greacă: „adevărat, așa să fie”. Obșnuit, cu acest cuvînt se termină fiecare rugăciune.

Antimis — din limba greacă: „în loc de presol”. Acesta e făcut dintr-o bucată de pînză de mătase, în care sînt cusute pîrticele din sf. moaște, pe care este înfățișată scena punerii în mormînt a Mîntuitorului. Sf. Liturghie se poate săvîrși numai pe sf. antimis.

Antifon — din limba greacă: „reciprocitate”. Versete din psalmi care se repetă de două coruri sau de două voci, ca și cum și-ar răspunde reciproc; cîntare repetată de două coruri, la slujba bisericească.

Apostol — carte bisericească în care se cuprind Faptele Sf. Apostoli, 7 epistole sobornicești și 14 epistole ale Sf. Ap. Pavel, împărțite în pericope pe zile din tot cursul anului, ce se citesc la Liturghie.

Aer — din limba neogreacă. Astfel se numește bucată de pînză, cu care se acoperă sfîntul potir în timpul Sf. Liturghii.

Să luăm aminte — „să fim atenți”.

Glas — Din cele mai vechi timpuri există opt glasuri, compuse de Sf. Ioan Damaschin. Fiecare glas cuprinde cîteva melodii, după care se cîntă o bună parte de rugăciuni la serviciul divin. Glasurile se schimbă săptămînal. După fiecare ciclu

(Continuare în pag. 4)

Preamărirea lui Dumnezeu

(Urmare din pag. 1)

Îl lăudăm pe Dumnezeu pentru dragostea Sa nemărginită, din care a emanat tot ceea ce atît de minunat și înțelept a zidit sau creat, văzut și nevăzut, în frunte cu cea mai aleasă făptură a Sa, omul, ființă capabilă de simțăminte și fapte atît de înalte, cum ne este dat să vedem adesea.

Îl lăudăm pentru dragostea Sa, concretizată mai ales în întruparea Fiului Său, a Domnului nostru Iisus Hristos, a cărui venire în lume a însemnat o a doua zidire a noastră, ceea ce a determinat pe un teolog de al nostru să-și intituleze foarte potrivit o carte a sa: „Iisus Hristos sau (=) restaurarea omului”. Sînt semnificative în această privință și cuvintele care au marcat într-un fel începutul propovăduirii Mîntuitorului și anume: „Poporul care ședea în întuneric a văzut lumină mare și celor ce ședea în latura și în umbra morții le-a răsărit lumină” (Matei 4, 16), lumina cunoașterii lui Dumnezeu și a voii Sale, lumină care — nouă, celor ce urmăim Mîntuitorului Hristos — ne călăuzește pașii, ne luminează cărările vieții spre chemările, spre rosturile superioare pe care le avem de îndeplinit în această lume.

Într-adevăr, prin învățătura Sa, prin pilda vieții Sale, prin harul Său, Iisus-Domnul nostru ne ajută să învingem, să biruim puterea celei mai crude realități din această lume: păcatul, cu multele lui fețe destrămătoare și uneori ucigătoare de trup și

suflet. Sfinții împreună cu toți fiii buni ai Bisericii ne stau mărturie că acest lucru este posibil, este un fapt real. De altfel noi toți ne putem da seama că, atunci cînd credem cu tărie în Dumnezeu, în Iisus Hristos și puterea Sa și ne încordăm la maximum coardele noastre sufletești, putem trece cu bine peste orice ispită vătămătoare ne-ar ieși în cale. Ne încredințăm de acest lucru și Sf. Apostol Pavel cînd zice: „Toate le pot în Iisus Hristos care mă întărește.”

Ca credincioși ai Bisericii Ortodoxe Române, îi mulțumim și preamărim pe Dumnezeu că a purtat de grijă fiilor acestor meleaguri, vrednicilor noștri înaintași, moșilor și strămoșilor noștri, ajutîndu-i să răzbească prin toate valurile grele care n-au cruțat aceste plaiuri, ajungînd la zilele marilor afirmări de astăzi.

Voievozii noștri, care au ridicat atîtea așezăminte mănăstirești, izvoare de lumină și cultură, au avut vie conștiința prezenței lui Dumnezeu în cauzele drepte ce le apărau, în izbînzile pe care le raportau.

Mulțumim și preamărim pe Dumnezeu că binecuvîntează munca noastră, a celor de astăzi, ajutîndu-ne în împlinirea tuturor gîndurile noastre bune.

Dumnezeu deci poate fi lăudat în multe feluri. Îl putem lăuda cu gîndul, atunci cînd mintea noastră nutrește în adîncurile sale idei frumoase, ziditoare, înălțătoare.

Îl putem lăuda cu graiul, seara și dimineața, înainte de masă și după masă, cînd ne facem rugăciunile, precum și atunci cînd spunem o vorbă potrivită cuiva, cînd dăm un sfat bun, ziditor unui semen de al nostru, cînd salutăm pe cei mai în vîrstă decît noi ș. a. m. d.

Cu vorba, îl putem lăuda pe Dumnezeu acasă, în familiile noastre și, prin conduita noastră de credincioși adevărați, oriunde ne-am afla, dar îl putem lăuda mai ales în bisericile noastre, unde ne încălzim sufletește unul de la altul, întocmai cum se încing cărbunii unui de la alții.

Îl lăudăm în bisericile noastre rugîndu-ne în taină, dar mai ales cîntînd cu întreaga obște răspunsurile la Sf. Liturghie, ceea ce ajută nespus de mult la ușurarea și întremarea noastră sufletească, ca și la frumusețea slujbelor noastre.

În chip special, pe Dumnezeu îl lăudăm sau preamărim prin viața noastră cinstită și corectă, prin faptele noastre bune, răspînditoare de lumină, ziditoare pentru noi și semenii noștri, potrivit poruncii Mîntuitorului Iisus Hristos, care zice: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzînd ei faptele voastre cele bune să preamărească pe Tatăl vostru cel din ceruri” (Matei 5, 16).

Diacon Gh. Papuc

Chipuri de preoți de altă dată

Prot. ȘTEFAN BALAȘ

În cursul istoriei poporului nostru, mulți slujitori ai altarului și-au revărsat energia creatoare în lucrarea pentru întărirea continuă a solidarității naționale și evadarea din țarcul asupririi și inculturii făurit de mâini hrăpărețe și menținut de legi vrăjmașe. Între aceștia se află și vrednicul Șt. Balaș, preot și protopop ortodox al Sighișoarei.

A venit în Sighișoara, oraș care se oglindește de veacuri în apa Tîrnavei Mari, din părțile Brașovului, din Săcele, așezare veche, cu tradiții sănătoase, cu oieri dîrzi, răzbatători și iubitori de libertate și lumină. În Sighișoara, pentru care Balaș a fost hirotonit în 1775, familii de români ortodocși se aflau mai multe în suburbii și cătune pe pămînturile „domnilor din oraș” ca „maieri, păstori și stupinari” ai acestora. Cunoscutele împrejurări vitrege au făcut ca ei să trăiască în sărăcie lucie, să nu aibă nici casă proprie, nici pămînt, nici chiar parohie organizată și, astfel, nici școală, căci atunci școala era fiica Bisericii. Aveau bieții oameni locaș de închinare, dar acesta era „un șopron învelit cu scînduri” și situat „într-o măieristă domnească”. Acolo oficiau slujba religioasă preoți din comunele învecinate. Căturarii îndepărtați mergeau mai bucuroși la biserică din satul vecin cu moșiile unde trăiau și lucrau, de aceea tîrătorii Sighișoarei nu aveau o parohie proprie.

Dar greutățile acestea nu l-au intimidat pe tînărul preot. El a venit de la Săcele cu gîndul să facă ispravă. Și a făcut în așa măsură încît i-a strîns pe credincioșii ortodocși sîghîșoreni și a pornit împreună cu ei pe drumul luminos al împlinirilor îndreptățite.

Om energetic, iubitor al vieții însoțite și „al celor sfinte” și convins de necesitatea ducerii muncii în folosul colectivității etnice, preotul Balaș a strîns în jurul lui pe credincioși, le-a imprimat sentimentul solidarității și i-a mobilizat pentru fapte superioare. Astfel, a întemeiat și organizat parohia ortodoxă a Sighișoarei și a creat suportul necesar înălțării unui locaș bisericesc corespunzător demnității umane, înființării școlii cerute de spiritul înnoitor al vremii și zidirii casei parohiale spre a avea preotul un adăpost la nivelul poziției și misiunii sale.

Încă din primii ani ai activității sale pastorale, preotul Balaș „a mișcat pe micul popor a aduna materialul și a se pregăti de ridicarea bisericii”. A dorit să primească locul necesar de la primăria orașului, românii neavînd pămînt și s-o vadă înălțată înainte de zidirea casei parohiale. Dar asuprirea, care se manifesta și sub formă religioasă, nu i-a îngăduit aceasta. Și astfel munca pentru materializarea trebuințelor imperioase a început cu zidirea casei parohiale, urmînd ca aceasta să aibă folosire dublă. Zidirea ei nu s-a putut face decît în afara cetății și a „măieristilor domnești” de la apusul acesteia, anume în Cornești, în loc

pusti, acoperit cu corn și mlăștinos într-o parte a anului. Casa parohială, cu două camere, una mai mare, despărțită printr-o tindă și șura (cu grajd) au fost terminate în 1780. Tot atunci preotul Balaș s-a mutat în camera mai mică, iar „în cea mare”, care era cu fața spre stradă, „a făcut altarul și biserica”.

Edictul de toleranță din 1781 a frînt îngusta îndărătnicie a bogătaşilor aflați la conducerea primăriei sîghîșorene. Biserica a fost înălțată alături de casa parohială, deci tot în Cornești. Corpul bisericii a fost terminat la 1788, pristolul la 1789, turnul la 1797, iconostasul la 1818. Sfințirea a avut loc la 1822. La săvîrșirea actului sfințirii, n-a putut participa acela fără a cărui străduință neobosită și chibzuită nu s-ar fi ridicat biserica, vrednicul preot-protopop Balaș; el murise la 1817. După toată probabilitatea, folosirea noii biserici a început o dată cu terminarea corpului ei, căci în conscripția din 1805 este anul 1788, dat de preotul Balaș la rubrica „Biserica zidită”, nu anul 1780, cînd a fost transformată în biserică o parte din casa parohială.

Tot străduința preotului Balaș a creat prima școală românească în Sighișoara. Nu știm unde anume, cînd și în ce condiții a fost realizat acest monument cultural. Probabil, școala a fost înființată „într-o măieristă” din apropierea bisericii, mai ales că măieristile de la apus de cetate formau principala suburbie românească. Încă în timpul răscolei conduse de Horia (1784), școala era frecventată chiar și de copii ai satelor învecinate, lipsite de școală. Primul învățător atestat documentar este Ilie Rucăreanu — anul 1807. Numărul școlarilor crescînd, preotul Balaș s-a văzut nevoit să mute clasa în grajdul casei parohiale, amenajat cu banii săi, în 1816, penultim an al vieții acestui om cu idei înalte și sentimente curate și generoase puse în întregime în folosul păstoriților săi, năpastuiți în acel timp.

Preotul Balaș a pășit cu îndrăzneală îndreptățită și apoi cu satisfacție pe drumul fericirilor îndeplinite de fapte cu răsfrîngerii constructive asupra colectivității. Inscripția bisericească pusă cu prilejul terminării corpului bisericii, la 1788, cuprinde un epitet încărcat de adevăr istoric: „(...) popa Ștefan Balaș paroh și începător la toate”. Cum era și firesc, el a fost apreciat de contemporani și posteritate. Pentru vrednicia sa, a fost înălțat la rangul de protopop al nou înființatului tract Sighișoara și i s-a încredințat și administrarea tractului Odorhei, iar cronicarii bisericii sîghîșorene, preoții Z. Boiu (1800—1888) și Aurel Stoicovici (1888—1968), au înfățișat activitatea lui multilaterală și rodnică cu o admirație de nimic reținută. Și pe bună dreptate, căci demn de aceasta este „începătorul la toate” prot. Ștefan Balaș.

Tulin Racotă

● Duminică, 28 noiembrie 1976, Prea Sfințitul Episcop Visarion al Aradului a vizitat parohia Chisindia din protopopiatul Ineu, unde a fost întîmpinat cu un cuvînt de bine-venit rostit de P. C. preot Pavel Dan, protopopul Inelui.

Pătruși de însemnatatea evenimentului, de frumusețea Sf. Liturghii arhieresti, credincioșii au cîntat răspunsurile liturgice cu însuflețire, ascultînd cu atenție deosebită cuvîntul părintesc de învățătură rostit de P. S. Episcop Visarion care a arătat cît de folositoare pentru suflet și pentru viața noastră, de fiecare zi, sînt dragostea, pacea și înfrățirea dintre oameni și ce păgubitoare sînt, pentru viață, învrăjbirile și dușmăniile, exemplificînd învățătura cu pilde din viață.

Preotul paroh Vasile Nistor a mulțumit în numele credincioșilor pentru această îmbucurătoare vizită.

● Tot Duminică, 28 noiembrie 1976, din încredințarea I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P. S. Episcop-vicar Timotei Lugojanul a săvîrșit binecuvîntarea lucrărilor de renovare și zugrăvire a bisericii din parohia Sacu, prot. Caransebeș.

După împlinirea rînduielilor îndătinat, a urmat slujba Sf. Liturghii arhieresti, în cadrul căreia Prea Sfinția Sa a rostit un cuvînt de învățătură, îndemnînd pe credincioși la practicarea virtuților creștine.

După Sf. Liturghie, P. C. pr. Mihai Pop, parohul locului, a prezentat un raport, evocînd momentele mai însemnate din viața parohiei.

● Permanenta preocupare a conducerii Mitropoliei Banatului pentru îmbunătățirea continuă a activității pastorale la toate nivelele a generat ideea de a se face apel la cei mai apropiați colaboratori ai preoților, la soțiile lor. Această inițiativă s-a concretizat în invitarea preoțeselor la întrunirile ce s-au ținut la toate sediile protopopești ale eparhiei, între 9—15 decembrie 1976.

Fiecare întrunire s-a început cu o rugăciune rostită în comun, după care a urmat cuvîntul protopopului și al delegatului chiriarhal, care au precizat scopul acestor întruniri și anume acela de a se reliefa rolul preoteșei — „maica preotească” cum spun credincioșii — în lucrarea preotului, în viața parohiei.

Discuțiile ce au urmat s-au desfășurat într-un cadru adecvat, fiecare dintre cele ce au luat cuvîntul încercînd, pe lîngă expunerea unor cazuri date, să sublinieze variatele mijloace prin care preoteșele își pot ajuta soții în activitatea ce desfășoară.

Pornind de la premiza: „Casa preotului trebuie să aibă pereții de sticlă, ca oricine privind înăuntru să aibă ce învăța”, s-a insistat în mod deosebit asupra pildei ce trebuie s-o ofere credincioșilor familia preotului, pilda acestuia și a soției sale.

● Respectînd hotărîrea Sfințitului Sinod referitoare la introducerea și generalizarea cîntării în

(Continuare în pag. 4)

Hramul și aniversarea bisericii „Sf. Nicolae” din Teiuș

În 6 decembrie 1976, parohia Teiuș II a sărbătorit hramul său Sf. Nicolae și împlinirea a 50 de ani de la zidirea bisericii. Serviciul divin a fost oficiat în sobor de preoții Teiușului. Răspunsurile la Sf. Liturghie au fost date de corul mixt al parohiei.

Sărbătoarea a fost cinstită de prezența P. S. Episcop Emilian al Alba Iuliei.

După priceastă, părintele Chețan Vasile a evocat chipul Sf. Ierarh Nicolae, arhiepiscopul Mira Lichiei — patronul sf. locaș — chemînd pe credincioși să-l urmeze în credință și fapte bune.

La „otpușt” soborul de preoți a oficiat un parastas pentru ctitorii trecuți la cele veșnice, la care P. S. Episcop Emilian a citit rugăciunea de dezlegare. A urmat cuvîntul preotului paroh Toma Păunescu, care a evocat și pomenit cu numele pe cei ce au temeluit cu 50 de ani în urmă acest sf. locaș, cei doi preoți ctitori Vasile Bîrluț și Ioan Puia și cei 46 de enoriași — ctitori decedați.

Zidirea bisericii a început în 1924 și a fost gata în 1926, iar de atunci fiecare au adus bisericii noi împliniri, ca de pildă catapeteasma sculptată în stejar de Anghel Duma și pictată de D. Beligăr

din București, în 1938, apoi pictura interioară în tempera în 1956 de Cornel Cenan și altele.

Prin mijlocirea Sf. Ierarh Nicolae, viața religioasă a parohiei a cunoscut bucurii, ca cele ale păcii, unității de credință a fraților români, bunăstare și fericire socială, iar astăzi prezența P. S. Episcop Emilian de Alba Iulia, a primului ierarh al refăcutei vîlădicii de Alba Iulia, care — după 275 de ani — vine să călăuzească viața religioasă și morală a creștinilor ortodocși din județele Alba, Mureș și Harghita.

Pentru aceste binefaceri și pentru climatul de libertate de credință, de ecumenism practic și de prosperitate, ne încredințăm în continuare purtării de grijă a Patronului nostru, iar P. S. Episcop Emilian îi dăruim ostelile noastre, ascultare și rîvnă în slujirea vieții noi din Patrie și a tinerii Episcopii de Alba Iulia, în armonia Ortodoxiei strămoșești.

Împărtășind bucuria celor prezenți, fii ai parohiei și oaspeți, P. S. Episcop Emilian dă glas simțămîntelor P. S. Sale, venit să se roage cu noi, să cinstească memoria celor pomeniți ctitori și să binecuvinteze munca, aspirațiile și viața, ca îm-

preună cu toți fiii Bisericii străbune, cu toți fiii Patriei dragi să împlinim slujirea vieții celei noi.

Evocînd luptele și aspirațiile înaintașilor voievozi, vîlădici și eroi naționali, relevînd momentele cruciale pentru viața și biruința poporului român, împărtășește credincioșilor starea de azi a noii Eparhii, care și-a analizat în ziua de 5 decembrie activitatea de 10 luni și care a înscris multe bucurii și împliniri.

P. S. Sa constată cu bucurie prezența credincioșilor veniți să aducă prinos de recunoștință lui Dumnezeu, să-și cinstească înaintașii și să se angajeze în apostolatul zilelor noastre, de a sluji viața, pacea, buna conviețuire cu toată lumea și mîntuirea sufletului.

Cu îndemnuri la muncă cît mai rodnică, la ascultarea de „mai marii noștri”, cu doriri de viață fericită, de întărire în credință și fapte bune, de unitate și jertfelnicie, P. S. Sa binecuvintează pe cei prezenți.

În cîntări de colinde și privesne potrivite, toți cei prezenți sînt miruiți de Ierarh și primesc anafură.

În armonia „imnului arhieresc”, P. S. Episcop Emilian este condus de sobor la casa parohială, înscriind o nouă pagină în activitatea misionară a P. S. Sale.

Paroh Toma Păunescu

INFORMAȚII

(Urmare din pag. 3)

comun, Consiliul eparhial din Timișoara a luat o serie de măsuri între care și organizarea de întruniri cu cântăreții bisericești, factori determinanți în realizarea acestei acțiuni.

Consfătuiri asemănătoare au avut loc în cursul lunii decembrie 1976 la toate protopopiatele. Din discuțiile angajate s-a putut constata stadiul actual al cântării în comun. Între altele s-a reliefat faptul că în majoritatea parohiilor sînt respectate îndrumările date de a se executa cîntarea deobște.

La sfîrșit au fost date îndrumări menite să îmbunătățească continuu nivelul cîntării omofone și au fost făcute exerciții practice de cîntare în comun.

● Duminică, 19 decembrie 1976, a avut loc jubileul a 100 de ani de la înființarea corului catedralei din Caransebeș, condus la ora actuală de prof. Gh. Dobreanu. Festivitatea s-a desfășurat în cadrul Sf. Liturghii, răspunsurile fiind date de urmașii vechiului cor caransebeșan. La sfîrșit s-a săvîrșit un parastas pentru pomenirea celor peste două sute de coriști trecuți la cele veșnice.

Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a fost reprezentat de P. C. cons. C. Comșulea, cuvînt comemorativ robind P. C. prof. Ion Teodorovici.

● Duminică, 19 decembrie 1976, P. S. Episcop Vasile al Oradei a săvîrșit Sf. Liturghie în biserica parohială din cartierul Ioșia al orașului Oradea.

Duminică, 26 decembrie 1976, a doua zi de Crăciun, P. S. Sa — ca în fiecare an — a oficiat Sf. Liturghie în orașul Satu Mare, de data aceasta în catedrala I.

Cu această ocazie au fost hirotoniți tinerii Mateuț Iosif întru preot pe seama parohiei Episcopia Bihorului, și Fetea Casian ca diacon.

În după-amiaza aceleiași zile, s-a oficiat vecernia în biserica din parohia Botiz, unde — ca și la Satu Mare — P. S. Sa a ținut un cuvînt de învățătură, subliniind însemnătatea colindelor în viața bisericească și națională a poporului nostru.

În 27 decembrie 1976, de sărbătoarea Sf. Mucenic Arhidiacon Ștefan, Sf. Liturghie arhierască a fost săvîrșită în biserica din parohia Băbășești, prot. Satu Mare, răspunsurile fiind date de corul

parohial, pe patru voci, care a executat și un mare număr de colinde.

În cadrul Sf. Liturghii, diaconul Fetea Casian a fost hirotonit întru preot pentru parohia Vintere, prot. Beiuș.

Vecernia a fost oficiată în biserica din parohia vecină, Potău, unde de asemenea credincioșii au executat un frumos program de colinde, iar un grup de credincioși costumați adecvat au prezentat frumosul obicei strămoșesc „Vișlaimul”.

● Duminică, 9 ianuarie 1977, P. S. Episcop Vasile al Oradei a săvîrșit Sf. Liturghie în biserica parohială din Oradea-Olosig, păstorită de P. C. iconom stavrofor Aurel Mușet, care — în cuvîntul său de întîmpinare — a arătat bucuria sufletească a credincioșilor pentru prezența Prea Sfinției Sale.

La sfîrșitul sf. slujbe, P. S. Sa a ținut un ziditor cuvînt de învățătură despre pronia cerească și a dat îndemnuri credincioșilor să fie în continuare buni fii al Bisericii strămoșești și devotați cetățeni ai Patriei.

● Aflat în țara noastră cu prilejul decernării la Institutul Teologic din București a titlului academic de doctor honoris causa, monseniorul Dr. Wilhelm Nyssen, profesor la Academia rom.-cat. din Köln (R. F. G.) și docent la Institutul Teologic din Düsseldorf (R. F. G.), însoțit de stud. teolog Hans Joachim Tynk din Köln, a făcut, în 17 ianuarie 1977, o vizită la Sibiu.

Cu acest prilej, profesorul oaspete a prezentat la Institutul Teologic Universitar din Sibiu conferința cu subiectul: „Hristos-Mîntuitorul în miniatura occidentală timpurie”.

Erau prezenți: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, consilieri eparhiali, profesori și studenți ortodocși și evanghelici luterani.

A participat de asemenea d-l prof. univ. V. Vătășanu.

După conferință, sprijinită cu proiecții, s-au vizitat: paraclisul și biblioteca mitropolitană, seara la cină conferențiarul fiind oaspetele Î. P. S. Mitropolit Nicolae.

Prieten al țării și al Bisericii noastre, prof. Wilhelm Nyssen este un admirator și valorificator al comorilor românești de artă religioasă din mănăstirile Moldovei.

Termeni bisericești și înțelesul lor

(Urmare din pag. 2)

de opt săptămîni, „osmoglasia” se începe din nou. Colecția tuturor acestor cîntări se numește Octoih.

Deisis — este un triptic de icoane. În centru se află Hristos-Domnul, la dreapta Maica Domnului, iar la stînga Ioan Botezătorul.

Dicheriu — sfeșnic cu două lumînări și **tricheriu** — cu trei lumînări, ambele se folosesc în timpul Sf. Liturghii arhieresti, pentru binecuvîntarea credincioșilor.

Discul — vas sfințit pe care se pune agnețul, adică acea parte de prescură, care la Liturghie se prefăce în adevăratul Trup al lui Hristos.

Evangelie — ce stă pe sfînta masă, împodobită cu coperti, pe prima sînt înfățișate cinci imagini: în centru — Mîntuitorul, în colțuri, cei patru Evangheliști cu simbolurile lor. Sf. Ioan — cu vulturnul, Sf. Matei — cu omul, Sf. Luca — cu vițelul și Sf. Marcu — cu leul. Textul Evangheliei este împărțit în pericope pentru fiecare zi a anului, la Liturghie și Utrenie.

Euharistie — din limba greacă: „mulțumire”. Aceasta este Sf. Taină a împărtășirii.

Ectenie — din limba greacă: „rugăciune prelungită”. Ea constă din cereri separate, rostite de preot sau diacon, între care corul cîntă: „Doamne miluiește” sau „Dă Doamne”.

Epitrahil — din limba greacă: „ce se pune pe grumaz”. El constă dintr-o fișie lungă de stofă, pe care preotul, cînd slujește, îl îmbracă pe gît, în așa fel încît ambele capete se lasă în jos, în față, pînă mai jos de genunchi.

Jertfelnic sau **proscomidiar** — firidă în peretele de nord al altarului sau o măsută patrulateră, unde se săvîrșește proscomidia înainte de Sf. Liturghie și se potrivește Sf. Taine după ea.

Icos — cîntare bisericească, în care preamărește fapta sfîntului sau însemnătatea evenimentului sărbătorii.

Irmos — din limba greacă: „legătură” (vezi canon). Irmoase se numesc stihirile începătoare, ca de exemplu titlurile, cu care începe fiecare din cele nouă pesne ale canonului.

Canon — din limba greacă: „normă sau model”. După rînduiele speciale, canon se numește componența celor nouă pesne. Cuprinsul canoanelor este diferit, depinzînd de evenimentul comemorat, însă stihirile începătoare ale fiecăruia din cele nouă pesne (irmos) aproape totdeauna sînt compuse după un model determinat, luat din Vechiul Testament. De exemplu irmosul primei pesne este compus după modelul pesnei, cîntată după trecerea în chip minunat a evreilor prin Marea Roșie. La Utrenie, canonul, se citește și se cîntă după scoaterea Evangheliei în mijlocul bisericii.

În concluzie: din punct de vedere lingvistic majoritatea termenilor prezentați sînt de origine greacă, ebraică, latină și 2—3 vechi slavici — adăugați pe parcurs. De aici se vede că termenii uzuali de bază folosiți în Biserica Ortodoxă Română datează din cele mai vechi timpuri, luați din limbile popoarelor în care s-a format creștinismul, de unde s-a răspîndit și în Dacia. Scriitorul roman Tertulian (200 după Hristos) scrie că s-a răspîndit creștinismul în diferite provincii ale Imperiului roman, între care numește și Dacia (P. P. Panaitescu, Istoria Românilor, Craiova, 1938, p. 37).

Ori, populația băștinașă, care a trăit și trăiește pe aceste teritorii au format-o românii, ea a păstrat termenii vechi bisericești pînă azi, n-a părăsit niciodată aceste teritorii. A fost deci o continuitate a elementului român în Dacia de la Traian și Decebal pînă astăzi.

Pr. C. Pistrui

Spicuri din Indrumătorul bisericesc

— Cîntește toate legile (credințele religioase), dar te închină numai la a ta.

— Pe omul scăpătat și cu minte să-l ajuți, ori de ce lege ar fi.

— Să-ți fie milă de dobitoc, căci limba bouului e lungă dar nu poate vorbi, și cine n-are milă de dobitoc, n-are milă nici de semenul său.

— Apără-ți ochii de zavistii, mîinile de răpiri, gura de pîri și clevetiri, picioarele de căi rele.

— Nu fi leneș, căci lenea este începutul păcatului.

(Anul 1852)

— Toate organele, mai vîrtos acelea pe care se reazimă mai aproape sănătatea și ținerea vieții, atît fizice cît și intelectuale, trebuie cuviincios organizate și îndeletnicite și duse la gradul cel mai mare de perfecție.

— De la a treia săptămîină (vara mai înainte, iarna mai tîrziu), trebuie lăsat copilul în toate zilele afară în aer curat și aceasta trebuie făcută neprecurmat, fără a ne speria de vreme rea... Copiii și plantele aduc foarte mult laolaltă... de le vom trage aerul și lumina ei se vor beteji, vor căpăta o față palidă, vor rămîne îndărăpt cu dezvoltarea.

(Anul 1862 și 1863)

— A mîncă și a bea prea mult strică viața întreit: întîi pentru că silește prea tare puterile mistuitoare și așa le și slăbește, a 2-a pentru că oprește mistuirea, fiindcă la astfel de mulțime nu se poate mistui tot cuviincios și prin aceea se nasc cruzimi în mațe și suciri rele. A 3-a mărește prea tare mulțimea singelui și așa grăbește circulația și viața... Drept aceea, regula veche rămîne încă adevărată: înceată de a mai mîncă, cînd ai mai putea încă mîncă.

(Anul 1864)

— Asociațiunea (Astra) are scopul cel mai înalt și mai nobil a deștepta, a lumina, a cultiva și prin aceasta a fericii pre poporul nostru cel atît de apăsător.

(Anul 1871)

— Să trecem mai departe dovedind, ce idei bune mai puteau avea oamenii așa numiți culți, despre aceea ce este omul în drept a cugeta și a vorbi. Galilei pentru că au cutezat a cugeta și a zice, că nu-i modru ca soarele care este un uriaș să se învîrtă pe lîngă pîicul de pămînt, ci din contră — soarele este statornic și pămîntul se învîrte în jurul lui — ne înșală însă vîzul, ca și atunci cînd trecem repede printr-o pădure copacii ni se par că fug — Galilei a fost tras la dare de seamă, cum a cutezat să și cugete așa ceva! A fost chinuit bietul bătrîn atîta, că și-a călcat pe inimă și-a zis, am mințit, deși era convins că grăiește cel mai curat adevăr născut în cap de om.

(Anul 1885)

— Nici odată să nu faci prin altul, ceea ce însuși poți să faci.

— Învăță ceva nou în fiecare zi a vieții tale.

— În zadar nu umbla niciodată, ci totdeauna caută ceva lucru, că vei avea și vei afla.

(Anul 1886)

Pr. Vart. Constantinescu

Prăznuirea Sf. Iosif cel Nou de la Partoș

Și în anul care s-a scurs prăznuirea celui ce a fost cu trei veacuri în urmă mitropolit al Timișoarei a adunat în biserica catedrală din acest oraș preoți și credincioși din diverse parohii bănățene, veniți să-și aducă prinosul lor de cinstire celui ce, în toată vremea, s-a arătat ocrotitor și povățuitor păstorilor săi.

În cadrul privegherii cu litie, P. S. Episcop-vicar Timotei Lugoianul a rostit un cuvînt de învățătură despre cinstirea Sfintei cruci și înțelesurile ei cu referire la activitatea și trăirea Sfîntului Iosif cel Nou de la Partoș.

În ziua praznicului, 15 septembrie, s-a oficiat Sf. Liturghie arhierască cu participarea Înalte Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae al Banatului și a

Prea Sfințitului Episcop-vicar Timotei Lugoianul, în cadrul căreia, la timpul potrivit, Întîistătorul Mitropoliei Banatului s-a adresat celor prezenți, dîndu-le exemplu de urmat pe Sfîntul sărbătorit așa cum s-a distins el în sînul obștii creștine a timpului său, ocrotitor a celei de astăzi.

După masă s-a săvîrșit Acatistul Sfîntului Iosif cel Nou de la Partoș, după care racla păstrătoare a moaștelor sale a fost reasezată la locul obișnuit din naosul catedralei. P. C. pr. Ilie Maier, vicar administrativ, a prezentat apoi piesa corală „Recviem” închinată Sf. Iosif și aparținînd maestrului Filaret Barbu. Ea a fost interpretată în chip mișcător de corul catedralei mitropolitane, dirijat cu sensibilitate și pricepere de Aurel Ciobanu.

Rep.